РАЗКАЗ ЗА ТОРМОДУР СКАЛДА НА ВЪГЛЕНОВАТА ВЕЖДА

Превод от староисландски: Михаил Минков, 1989

chitanka.info

Тормодур Скалда на Въгленовата вежда[1] участвал в битката под кралските знамена[2]. Когато кралят бил паднал, а боят бил най-ожесточен, кралските хора взели да падат един след друг, а повечето от онези, които още се държали, били ранени. Тормодур бил тежко ранен; той направил като другите, които се оттегляли оттам, където изглеждало най-опасно за живота, а някои бягали. Тогава започнало сражение, наречено „Вихърът на деня“. Всички хора на краля, които били боеспособни, се впуснали натам, но Тормодур не отишъл да се бие, защото бил омаломощен от рани и умора, и стоял край другарите си, тъй като не можел да се заеме с нищо друго. Тогава бил улучен от стрела в лявата страна; той отчупил дръжката на стрелата и напуснал битката, тръгнал към къщите и стигнал до някаква плевня. Това било голяма постройка. Тормодур държал в ръката си гол меч и когато влизал вътре, навън излизал един човек. Той казал:

— Грозни звуци се разнасят вътре — и ревове, и вопли. Голям срам е смели мъже да не могат да търпят раните си и може хората на краля да са настъпвали смело, но болките от раните си понасят много недостойно.

Тормодур го попитал:

— Как ти е името?

Той се назовал Кимби. Тормодур попитал:

— Беше ли в боя?

— Бях — рекъл той — със селяните, и така беше по-добре.

— Ранен ли си? — попитал Тормодур.

— Малко — рекъл Кимби. — А ти беше ли в боя?

Тормодур рекъл:

— Бях — с онези, които бяха по-добри.

Кимби видял, че Тормодур има златен пръстен на ръката си. Той казал:

— Ти ще да си кралски човек. Дай ми пръстена, а аз ще те скрия. Селяните ще те убият, ако им се изпречиш на пътя.

Тормодур рекъл:

— Вземи пръстена, ако можеш, аз вече съм изгубил по-ценни неща.

Кимби си протегнал ръката, за да вземе пръстена. Тормодур замахнал с меча и му я отсякъл и, както разправят, Кимби понесъл

болката от раната си съвсем не по-твърдо от онези, които одумвал преди. После Кимби си заминал.

2. После Тормодур отишъл до една пристройка и влязъл вътре. Там вече имало множество ранени хора. Имало някаква жена, която им превързвала раните. На земята горял огън и на него тя топлела вода, за да промива раните. Тормодур седнал близо до входа. Оттам влизали и излизали хора, които се грижели за ранените. Тогава един човек се обърнал към Тормодур и го погледнал, а после казал:

— Защо си толкова блед? Ранен ли си? И защо не помолиш да те лекуват?

Тогава Тормодур изрекъл вийса:[3]

Чуди се защо сме бледи
таз топола на соколи —
рани рядко красят, жено:
с рой стрели се сблъсках в боя.
Мощно метнато насреща,
в мен желязото се вряза.
Здраво влезе и загриза
острието зло сърцето.

После Тормодур станал и отишъл навътре при огъня и постоял малко там. Тогава лечителката му казала:

— Човече, отиди и ми донеси дървата, които лежат отвън пред входа.

Той излязъл, донесъл наръч дърва и ги хвърлил на пода. Тогава лечителната го погледнала в лицето и казала:

— Този човек е страшно блед. Защо си такъв?

Тогава Тормодур рекъл:

Не съм румен, Скогул[4], няма,
стройна, никак цвят у война.
Стръвната стрела от древна

в раната пълзи стомана.
Мъчат ме следите люти,
с морска жар елице горска,
от оръжията вражи —
като жарък огън парят.

Тогава лечителката казала:

— Дай да ти видя раните и да ти ги превържа.

Сетне той седнал и си хвърлил дрехите. Когато лечителната видяла раните му, опипала онази рана, която била отстрани; усетила, че вътре има желязо, но не могла да разбере добре накъде се е завъртяло. Тя била приготвила в едно каменно котле смес от счукан лук и други треви, разбъркани заедно, и давала на ранените да ядат — така познавала дали раните им стигат до кухо[5], защото тогава от такива рани миришело на лук. Тя занесла от това на Тормодур и го помолила да яде. Той отвърнал:

— Махай го това; болестта ми не ще каша.

Тогава тя взела клещи и опитала да изтегли желязото, но то било заседнало и не мърдало, обаче се подавало малко, понеже раната била подута. Тормодур казал:

— Срежи месото до желязото, за да може да се хване хубаво с клещите, и после дай аз да дърпам.

Тя направила както й наредил. Тогава Тормодур свалил от ръката си златния пръстен и го дал на лечителката; казал й да прави с него каквото иска.

— Това е ценна вещ — рекъл той, — този пръстен ми го даде крал Олавур тая сутрин.

После Тормодур хванал клещите и издърпал острието. То било с шипове и по тях висели влакна от сърцето: едни — червени, други — бели. Като ги видял, той казал:

— Все още съм имал тлъстини около сърцето[6].

После се свлякъл назад и умрял. Тук свършва разказът за Тормодур.

---

[1] Прозвището на *Тормодур* идва от това, че съчинил поема за изящната *Торбьорх* с прякор *Въгленовата вежда*. ↑

[2] Става въпрос за битката при *Стикластадир*, където *Свети Олавур* (вж. бел. № 1 към предишния разказ) загива, разбит от бунтовнически селски войски. ↑

[3] Тази и следващата вийса като че ли не са на местата си. И двете са обръщения към жена, а в разказа на *Снори* първата е отговор на въпрос, зададен от мъж. Вж. и бел. към следващата вийса.

Топола на соколи = дърво, по което кацат соколи = жена (едно от женските задължения е било очевидно храненето на ловните птици). ↑

[4] *Скогул* е име на *валкюрия*.

Стройна Скогул = жена.

Морска жар = злато.

Елха със злато (морска жар) = жена.

В разказа на Снори местата на тази и предишната *вийса* са разменени, което личи от версията в *Сага за побратимите*, една от най-ранните исландски саги:

…
Мъчат ме следите люти,
с морска жар елице горска,
от оръжията вражи —
като жарък огън…

И като изрекъл това, умрял, както стоял край преградата, и паднал мъртъв на земята.

Харалдур Сигурдарсон допълнил вийсата, която бил изрекъл Тормодур. Той добавил ето това: „парят“:

— Това е искал да каже: „като жарък огън парят.“

Споменатият в *Сага за побратимите* Харалдур е кралят с прякор Непреклонния, герой от други разкази. Макар и петнадесетгодишен, той участвал в боя на страната на своя полубрат *Свети Олавур*. ↑

[5] Тоест дали достигат до „кухината“, в която се намират вътрешните органи. ↑

[6] От една от версиите на историята за *Тормодур* става ясно, че с това той искал да каже, че кралят е бил щедър и го е хранел добре. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

http://chitanka.info

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.